

prihajajo narečja na površje« (57). »Ako nam mladina zaide zopet na stran dialektov — in to bo, če uvedemo l = u —, razpademo zopet v komade in kaj bo potem naša — znanost in umetnost?« (58) Tolži nas pri tem samo dejstvo, da nismo samo mi še daleč od edinstvene izreke, temuč je tudi sam dr. Ilešič še tako daleč od nje, kakor Mojzes od obljubljenega dežela. L - ovsko izreko zagovarja dr. Ilešič tudi z ozirom na ostale Slovane, zlasti Srbohrvate in Čehe. To je seveda zopet v soglasju z našim knjižnim jezikom! Kdaj

je pa naša pisava sprejela kako srbohrvaško ali češko jezikovno posebnost glede l - a? In če ne, zakaj se postavljate zopet nazaj v leta 1840—1855, ko so kak Matija Majar, Poženčan, Radoslav Razlag in njih privrženci hoteli ves slovanski svet zmašiti v naš jezik. Kaj moremo mi zato, če je zgodovina šla preko njih želja? Knjižni jezik je zgodovinski produkt in mu je sveto samo to, kar se je v njem faktično sprejelo in utrdilo — želje posameznikov mu niso mar!

Dr. A. Breznik.

GLASBA.

Novi Akordi. Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Urejuje dr. Gojmir Krek. Založništvo L. Schwentner — Ljubljana. L. XI. (1912). — Prvo številko XI. letnika »N. A.« sem že ocenil (glej »Dom in Svet« 1912, št. 7, str. 275), z oceno ostalih petero števil (II.—VI.) sem pa še na dolgu in hočem to poravnati danes. — Med klavirskimi skladbami omenjam najprej — da grem po vrsti — Mirkove »Glasbene utrinke«, štiri kratke skladbe, v katerih nahajamo večinoma po en sam preprost motiv, ki ga je pa g. skladatelj znal tekom skladbe zelo spretno izrabiti in izčrpati, zlasti v modulacijskem oziru. Vendar se mi zdi, da so tile utrinke — kot posamezne skladbe zase — kljub temu nekako preveč enolične in bi vsaj pri tem ali onem utrinku bila poleg glavne teme tudi še kaka stranska, melodično ali ritmično kontrastujoča, gotovo na mestu. Kot skladatelj za klavir prvič v XI. letniku »N. A.« g. Janko Ravnik. Prva številka je prinesla njegov »Moment« (v »Dom in Svetu« že ocenjen), tretja številka »Večerno pesem«, šesta pa skladbo »Čuteči duši«. Najboljša in najlepša med temi tremi je pač »Večerna pesem«, široko zasnovana skladba s prekrasnim začetnim in obenem končnim mirnim stavkom in vmes vpletenim, dvakrat nastopajočim drzno živim, pikantnim scherzandom. Kako naj se ta veleumetna in za našo klavirsko literaturo velepomembna skladba izvaja, tolmači g. skladatelj sam v prilogi »N. A.« (3. št. str. 28). Skladba »Čuteči duši«, objavljena v 6. št., se po mojem mnenju ne bo tolikanj priljubila, kot prejšnji dve, ker je preveč eksotična, skozinsko silno alterirana in, rekel bi, nekako iskana. Zelo spretno sta pisani Gerbičeva predigra in fuga za klavir, iz katerih se vidno zrcali vpliv novejših teorij o kontrapunktu (prim. P. Griesbacher: Kontrapunkt. Leitfaden zur Verbindung von Melodien nach freier Methode. Op. 145. Regensburg. Alfred Coppenrath's Verlag. 1910). Zelo ljubek je Šantlov »Scherzo« za klavir v 6. št., ki se gladko in naravno razvija od prve do zadnje note, skladba, ki jo bo sigurno vsak pianist igral ponovno in vsakokrat z resničnim zadovoljstvom. — Dve skladbi: Rožančeva »Giga« in Polaškova »Uspavanka« sta zloženi za gosli in klavir. Prva je preprosta pa čedna ter za mladino izvrstno porabna, druga bolj modernega značaja, seveda tudi dokaj težja v enem kot drugem partu, pa zelo polnozvočna. — Vedralov »Scherzetto« za štiri violine je zares »prav okusna, ljubka in slastna malica«, — tako se je o Scher-

zettu jako dobro izrazil urednik »N. A.«, dr. G. Krek (3. št. str. 28), na katero so vabljeni zlasti učenci prvih razredov violinske šole. — Duganova »predigra in fuga« za orgle je solidno, dosledno zloženo delo, jasno in krepko ter se naslanja na najboljše vzore. — Med zbori se odlikujeta predvsem dva Adamičeva za mešani zbor: »Bela breza se zdramila —« s čvrstim in svežim melodičnim tekom, bujno harmoniko in zanimivim kontrapunktom, in »Ecce dolor«, pri natečaju pevskega društva »Hajdrih« na Proseku nagrajena skladba, z globoko zaosnovano in lapidarno izrazitostjo, tikajočo se izredno lepega Gestrinovega besedila. Med našo novejšo zborovsko literaturo zavzema ta Adamičeva skladba brezdvomno prvo mesto. Tudi Pavčičev mešani zbor »Če rdeče rože zapade sneg« je izredno gorak in zlasti v harmonijskem oziru močno zanimiv; kot formalno nekorektnost pa smatram pri tej skladbi to, da se njena cela prva polovica razen prvih dveh taktov giblje vseskoz v drugih tonovih načinih, samo v G-duru, ki je predpisan, ne. Morda ravno tej skladbi to ni na škodo, a splošno bi ne bilo mogoče odobravati takega preobilnega moduliranja. Šmigovčev mešani zbor »V gaju« ne nudi sicer kaj posebno novega, pa bo, ravno radi svoje preprostosti in mirnoljubkega, nekako tajinstvenega značaja ugajal in zlasti šibkejšim zborom dobrodošel. Dvakrat ponavljajoči se postop

ki bi - lo je zib - ka
je li že sa - di - ka

je za base vsekakor nekoliko prenaporen in se bo radi zloga i pel še težje. — Med moškimi zbori nahajamo en Pavčičev (četverospjev) »Deklica, ti si jokala«, ki je prav čeden in iskren, dalje dva Adamičeva »Polonica« in »Vrtnica — srce«, iz katerih se vidi prvemu, da je novejšega datuma, drugi pa ima pripisano letnico 1908; oba sta gladke fakture in dobro ubrana. Končno Rožančev »Kaj bi te vprašal —«. Samospevi s klavirjem so: moj »Zapel bi pesem žalostno«, dr. Gojmir Krekov »Predsmrtnica« s prav krepkimi potezami v melodiji in spremljanju, Mirkov »Otožno-temno«, ki kaj dobro zadene milje, v katerem se giblje tekst, Hajdrihov »Sirota«, zložen

v slogu Hajdrihove dobe, in Ravnikov globoko občuten »Vasovalec?« — Književno priložo so imele razen prve številke še: tretja, četrta (Hajdrihu posvečena) in šesta.

Stanko Premrl.

Anton Grum: **Aleluja!** 10 velikonočnih pesmi za mešani zbor (9 slovenskih in Regina coeli) v čast Kristusu, od smrti vstalemu. Op. 8. V Ljubljani 1913.

Z dovoljenjem preč. kn. škof.-ordinariata ljubljanskega z dne 30. julija 1912, številka 3007. Založila Katol. Bukvarna. Cena K 1-20. — G. Grum, regenschori pri sv. Jakobu v Ljubljani, nudi s tem svojim delom našim cerkvenim zborom zopet šopek lepih in zelo uporabnih velikonočnih pesmi, ki so priporočila vsekako vredne.

S. P.

TO IN ONO.

Balkanska vojska.

Londonska mirovna konferenca balkanskih zastopnikov se je končala brez uspeha, in vsled tega je tudi »reunija« zastopnikov velevlasti klavrno prenehala. Na vprašanje Odrina se je vse razbilo. Bolgari ne morejo odstopiti od Odrina, in Turki ga nečejo dati. Ko se je jela staroturška vlada Kiamil-paše nagibati k miru, so mladoturki priredili nenaden prevrat v Carigradu, ki je strmoglavil vlado z geslom: Odrin se ne sme odstopiti Bolgarom za nobeno ceno. Enver-bej je na čelu naglo fanatizirane množice vdrl v ministrski svet, pri čemer je bil ustreljen vojni minister Nazim-paša, in še tisti večer je imenoval sultan od revolucionarjev mu diktirano novo vlado. Sedaj naj mladoturki pokažejo, če bodo znali rešiti Odrin! Vsled tega nenadnega prevrata v Carigradu seveda nima več diplomatska konferenca v Londonu pravega pomena, in diplomati odgajajo razpravo. Ker so Srbi svojo vojno nalogo že opravili, so prišli Bolgarom na pomoč pred Odrinom, ki je sedaj od vseh strani obkoljen. Bombardiranje utrdbe se je takoj pričelo dne 3. februarja. Poveljnik turških braniteljev Šukri paša pa je izjavil, da bo mesto držal do zadnjega. — Pred Čataldžo si stojita obe vojski nasproti, ne da bi bila katera stran začela boj. Turki so čas premirja dobro porabili in se utrdili v tej črti na vso moč, kajti če bi se posrečilo Bolgarom prodreti vrsto čataldških utrdbe, je Carigrad njihov. Oddelek turške vojske, ki se je izkrcal na polotoku Galipoliju, bi bil postal Bolgarom nevaren, ako bi jih bil prijel od strani. To so pa Bolgari preprečili in potisnili Turke v ta ozki polotok. Utrjeni Bulair je po vroči bitki prišel v last Bolgarov, ki upajo, da bodo kmalu zavzeli čataldške utrdbe, kar bo seveda največjega pomena. V Carigradu so pobiti, ker ne morejo dobiti posojila. Vlada hoče že zastaviti sultanove dragocenosti... Skader se še drži. Z velikimi žrtvami so Črnogorci vzeli Veliki in Mali Bardanjol, a glavne utrdbe, zlasti strmi Taraboš, se še drže. Ako ne bi Črnogorci do konca vojske Skadra vzeli, bi bila njihova pozicija jako oslabljena; zato so jim prišli tudi Srbi na pomoč. Avstrijska diplomacija se poteguje še dalje za samostojno Albanijo, kateri hoče priklopiti tudi Skader kot glavno mesto. Rusija hoče baje Skader prepustiti Črni gori. Albansko vprašanje je sploh najnejasnejša stran sedanjega položaja. Nihče ne ve, kje bodo meje te nove države. — Pri londonskem posvetu zastopnikov velevlasti so se pokazale v nazorih držav take razlike, da se je mednarodni položaj poostril. Simptomatičen za sedanji položaj je izredni diplomatski

korak cesarja Franca Jožefa I. Naš cesar se trudi ohraniti mir, in je že večkrat jasno izjavil, da ne mara vojske. Poslal je kneza Hohenloheja v Peterburg k caru Nikolaju II. z lastnoročnim pismom v tej zadevi. Odgovor, ki ga je odposlanec prinesel na Dunaj, ni znan. Pač pa je car Nikolaj takoj demonstrativno izrekel javno priznanje prirejevalcem »slovanskih banketov« v Peterburgu, ki so baš zadnji čas objavljali jako bojevite sklepe, in nekaj dni pozneje se je pet ruskih armadnih zborov pomeknilo bliže k avstrijski meji. To niso znamenja miru.

SULTAN MOHAMED V.

Nekaj misli in predlogov o našem prevajalnem slovstvu.

»Slovenska Matica« je pred kratkim sklenila organizirati prevajanje iz tujih svetovnih slovstev. Ker pa vrši predpriprave s hvalevredno natančnostjo, ni še tako hitro pričakovati pozitivnih predlogov; ti pa so že sedaj nujno potrebni, ker se na eni strani tratijo moči naših prevajalcev, na drugi strani se pa prevajajo tudi taka dela, ki nimajo nobene literarne ali kulturne vrednosti, marveč služijo protivravnim tendencam.

Slovenski narod je zdrav in si ne želi take hrane; vrhutega je naloga vsakega v resnici kulturnega delavca, da dvigne nivô in pa bogastvo našega prevajalnega slovstva, ki mu zelo primanjkuje dobrih pripovednih del, priznanih v svetovnem slovstvu.